

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

18.11.2024. – 22.11.2024.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 25.11.2024. године

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА 18.11.2024. – 22.11.2024.

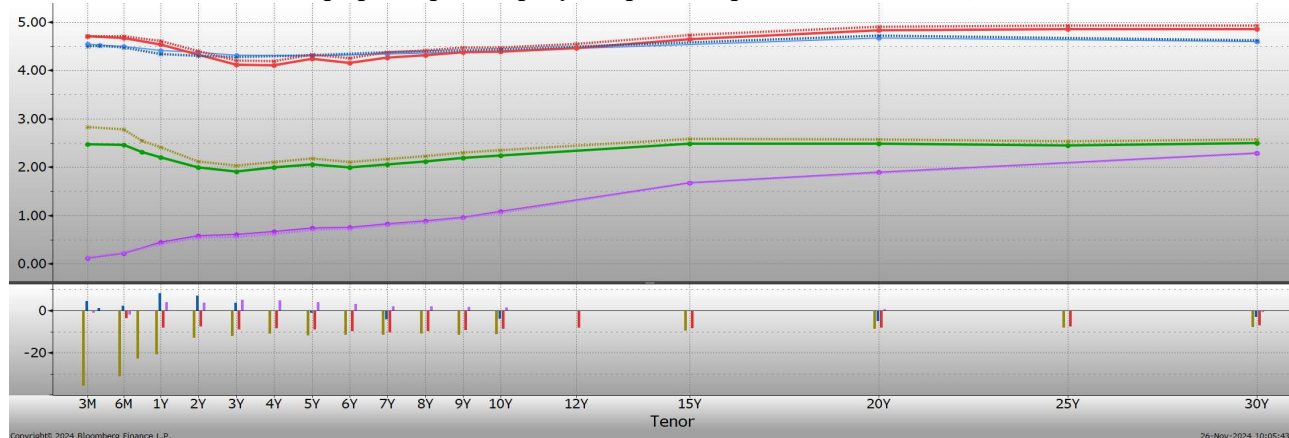
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обавезнице

Приноси	Зона евра			САД			Велика Британија			Јапан		
	8.11.24	-	15.11.24	8.11.24	-	15.11.24	8.11.24	-	15.11.24	8.11.24	-	15.11.24
2 године	2,12	-	1,99	4,30	-	4,37	4,40	-	4,33	0,55	-	0,59
5 година	2,18	-	2,06	4,31	-	4,29	4,33	-	4,24	0,71	-	0,75
10 година	2,36	-	2,24	4,44	-	4,40	4,47	-	4,39	1,07	-	1,09

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vbillove

Доспијеће	Приноси		
	15.11.24	-	22.11.24
3 мјесеца	2.858	-	2.510
6 мјесеци	2.775	-	2.464
1 година	2.424	-	2.225

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обавезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 22.11.2024. године (пуне линије) и 15.11.2024. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЗОНА ЕВРА

У фокусу тржишних учесника протекле недјеље је било објављивање финалних података о инфлацији у зони евра, који су били у складу са прелиминарним и очекиваним. Предсједница ЕСВ Лагард је изјавила да континуирана борба за иновације и погоршана геополитичка позадина чине уједињење тржишта капитала у Европи још императивнијим. Потпредсједник ЕСВ Гуиндос је изјавио да је "кристално јасно" да ће каматне стопе бити даље смањене, али да званичници не би требало да пожурују процес. Један од креатора монетарне политике ЕСВ Панета је позвао ЕСВ да смањи каматне стопе на неутралне или чак експанзивне нивое како би стимулисала економски раст, будући да се инфлација нормализује и постпандемијски шокови попуштају. Панета је нагласио потребу да ЕСВ пружи више смјерница о будућој политици, које би биле подршка потражњи и опоравку, у супротности са приступом "састанак по састанак" који је усвојен у недавним нестабилним временима. Члан УВ ЕСВ Маклоуф је изјавио да не види потребу за бржим темпом смањења каматних стопа, наводећи да још увијек "вјерује у разборит и опрезан приступ". Његов колега Стоурнарас је

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

изјавио да је скоро сигуран да ће ЕСВ смањити каматне стопе за 25 базних поена у децембру, као и да би се референтна каматна стопа могла да смањи на ниво "близу 2%" уколико инфлација настави да успорава како креатори монетарне политике очекују према крају 2025. године.

Deutsche Bundesbank је упозорила на повећан ризик корпоративног неиспуњења обавеза у 2025. години због текућих структурних изазова и економских слабости, вођених слабом извозном потражњом и растућим трошковима.

Према мјесечном Bloomberg-овом истраживању, економија зоне евра ће у овој години забиљежити раст од 0,8%, те 1,2% у 2025. години и 1,4% у 2026. години, док вјероватноћа рецесије у наредних 12 мјесеци износи 30%. Прогнозе инфлације у зони евра су за текућу годину благо повећане на 2,4% (раније очекивано 2,3%), док су за 2025. и 2026. годину остале непромијењене (2,0%). Очекује се да ће каматна стопа на депозите банака код ЕСВ (DFR) до краја овог квартала износити 3,0% (тренутно 3,25%).

Неочекивани пад пословних активности је, заједно са политичким неизвјесностима у Њемачкој и Француској, поред утицаја на смањење приноса државних обезница зоне евра, довео и до пада евра на најнижи ниво у односу на амерички долар од децембра 2022.

Табела 3: Кретање економских индикатора за зону евра

Ред. Бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	Стопа инфлације у зони евра (Г/Г) – Ф	ОКТ	2,0%	1,7%
2.	Трговински биланс (у млрд EUR) – ЕЗ	СЕП	7,7	10,8
3.	Текући рачун (у млрд EUR) – ЕЗ	СЕП	-	35,4
4.	Индекс грађевинског сектора (Г/Г) – ЕЗ	СЕП	-	-2,5%
5.	Индекс потрошачког повјерења П – ЕЗ	НОВ	-12,4	-12,5
6.	PMI индекс прерађивачког сектора П – ЕЗ	НОВ	46,0	46,0
7.	PMI индекс услужног сектора П – ЕЗ	НОВ	51,6	51,6
8.	Стопа инфлације (Г/Г) Ф – Аустрија	ОКТ	-	1,8%
9.	Индекс произвођачких цијена (Г/Г) – Њемачка	ОКТ	-1,0%	-1,4%
10.	Стопа незапослености – Холандија	ОКТ	3,8%	3,7%
11.	ГДП (Q/Q) Ф – Њемачка	III квартал	0,2%	-0,3%

САД

Чланица FOMC-а Бовман је изјавила да Фед треба да буде опрезан по питању даљег смањења каматних стопа, с обзиром на то да је успорен напредак у смањењу инфлаторних притисака. Предсједник Феда из Њујорка Вилијамс је изјавио да, иако су цијене пале у још увијек солидној економији, и даље има простора да инфлација дође до циљаног нивоа од 2%. Вилијамс је поновио да очекује да ће се инфлација смањити на 2,25% у периоду од годину дана, као и да ће стопа економског раста САД сљедеће године износити 2,5%, те да ће тржиште рада показати "мало захлађење". Предсједник Феда из Чикага Голзби је изјавио да очекује да ће каматне стопе бити "прилично ниже" током сљедеће године. Голзби је истакао да инфлација слаби према циљаном нивоу уз солидно тржиште рада.

Економисти из Bank of America предвиђају да ће Фед смањити каматне стопе за још 75 базних поена, те окончати свој циклус монетарног стимулисања у јуну, што је за половину мање у односу на раније прогнозе. На ревидирање прогноза утицала су очекивања да ће економска политика новоизабраног предсједника Трампа утицати на раст инфлације. Аналитичари очекују да ће економски раст остати стабилан сљедеће године, уз веће царине и имиграцијска ограничења.

Према резултатима истраживања Bloomberg-а за новембар, економски аналитичари прогнозирају да ће економија у САД у текућој години забиљежити експанзију по стопи од 2,7%, док се за 2025. и 2026. годину прогнозира стопа 2,0%. Прогнозирана стопа инфлације за текућу годину је непромијењена и износи 2,9%, док је за наредну годину задржана на претходно прогнозираних 2,3%. Већина анкетираних економиста очекује да ће Фед смањити референтну каматну стопу за 25 базних поена на децембарској сједници, док вјероватноћа рецесије у наредних 12 мјесеци износи 25%. Раст оптимизма на америчком тржишту подстакнут

Одричање од одговорности (Disclaimer)

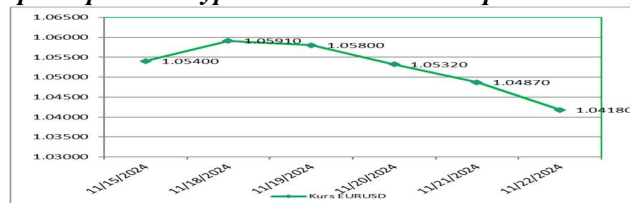
Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

је очекивањима даљих смањења каматне стопе Феда и пословном политиком новоизабраног предсједника Трампа, док вјероватноћа рецесије у наредних 12 мјесеци износи 25%.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период	
1.	PMI индекс прерађивачког сектора П	НОВ	48,9	48,8	48,5
2.	PMI индекс услужног сектора П	НОВ	55,0	57,0	55,0
3.	Композитни PMI П	НОВ	54,3	55,3	54,1
4.	Индекс водећих економских активности	ОКТ	-0,3%	-0,4%	-0,3%
5.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	16. нов	220.000	213.000	219.000
6.	Континуирани захтјеви незапослених за помоћ	9. нов	1.880.000	1.908.000	1.872.000
7.	Број захтјева за хипотекарне кредите	15. нов	-	1,7%	0,5%

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле недјеље

USD је апрецирао у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио пад са нивоа од 1,0540 на ниво од 1,0418, што је најнижи ниво у посљедњих скоро 2 године.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Стопа инфлације у Великој Британији је у октобру повећана на годишњем нивоу на 2,3% са 1,7%, колико је износила у септембру. Овај раст инфлације је премашио очекивања (2,2%) и достигнута стопа је виша од циљане стопе ВоЕ (2%). Канцеларија за националну статистику је објавила да је до оваквог раста стопе инфлације дошло услед повећавања цијена енергије.

Објављивање података о успоравању раста британске економије довело је до шпекулација о даљим смањењима каматних стопа ВоЕ. Сада се углавном очекује да се ново смањење неће десити у децембру, јер се услед Трампових приједлога за тарифе враћа забринутост због инфлаторних притисака. Очекује се да ће током сљедеће године смањења бити постепена јер, према мишљењу економиста са Bloomberga, инфлација ипак није толико упорна колико се чини. Према истраживању Bloomberg-a, раст економије Велике Британије ће у овој години износити 0,9%, док ће у 2025. и 2026. економија расти по стопама од 1,4% и 1,5%, респективно. Вјероватноћа настанка рецесије у наредних 12 мјесеци према овом истраживању износи 30%. Очекује се да ће инфлација у овој години износити 2,5% (претходно је очекивано 2,6%), те да ће референтна каматна стопа ВоЕ остати на нивоу 4,75% до краја године.

Малопродајни сектор Велике Британије је изразио забринутост због новог буџета, упозоравајући на посљедице повећавања доприноса за државно осигурање и других трошкова, као што су више цијене и отпуштање радника. Објављени су подаци о смањењу оутпута у британском пословном сектору први пут у посљедњих годину дана и о већем смањењу продаја у малопродајном сектору од очекиваног. Ово смањење се приписује дијелом новим повећањима пореза за компаније, а довело је до депрецијације GBP и повећаних очекивања смањења каматних стопа ВоЕ.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период	
1.	Ригхтмове индекс цијена кућа (Г/Г)	НОВ	-	1,2%	1,0%
2.	Стопа инфлације (Г/Г)	ОКТ	2,2%	2,3%	1,7%
3.	Индекс малопродајних цијена (Г/Г)	ОКТ	3,4%	3,4%	2,7%
4.	Нето задуживање јавног сектора (у млрд GBP)	ОКТ	12,9	17,4	16,1

Одрцање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

5.	Повјерење потрошача	НОВ	-22	-18	-21
6.	Малопродаја (М/М)	ОКТ	-0,3%	-0,7%	0,1%
7.	PMI прерађивачког сектора П	НОВ	50,0	48,6	49,9
8.	PMI услужног сектора П	НОВ	52,0	50,0	52,0
9.	Композитни PMI П	НОВ	51,7	49,9	51,8

Током протекле недјеље GBP је апрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,83521 на ниво од 0,83132. GBP је депрецирала у односу на USD, па је курс GBPUSD смањен са нивоа од 1,2618 на ниво од 1,2530. GBP је у овом мјесецу депрецирала у односу на USD за скоро 2%.

ЈАПАН

ВоЈ планира да објави свеобухватан преглед 19. децембра, гдје ће анализирати трошкове и бенефите својих неконвенционалних алата коришћених током последњих 25 година у борби против дефлације. Овај преглед, који би могао да оправда будуће повећање каматних стопа, наглашава структуралне промјене у економији Јапана, као што су растуће цијене и плате, и све уже тржиште рада. Јапански премијер Ишиба је одобрио пакет подстицаја који је мало већи од прошлогодишњег, настављајући да повећава помоћ домаћинствима и предузећима која се боре са вишим трошковима, као што је обећао. Подстицај укључује фискалне издатке од 21,9 милијарди JPY (140 милијарди USD) за мјере које укључују подршку сталном расту плата, новчане помоћи за домаћинства са ниским примањима, субвенције за рачуне за гас и струју, као и улагања у сектор полупроводника и вјештачке интелигенције. Страни инвеститори повећавају куповину јапанских државних обавезница. Глобални фондови су купили 14,7 милијарди JPY таквих хартија од вриједности у првих 10 мјесеци ове године, што је највећи износ од 2019. године.

Извоз Јапана је порастао више него што је очекивано у октобру, јер је глобална потражња остала готово стабилна упркос растућим несигурностима на кључним иностраним тржиштима.

Према анкети Bloomberga, очекује се контракција економије Јапана за 0,2% у 2024. години, те раст за 1,2% у 2025. години и за 0,9% у 2026. години.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни	
			стање	период	
1.	Поруцбине основних машина (М/М)	СЕП	1,5%	-0,7%	-1,9%
2.	Поруцбине основних машина (Г/Г)	СЕП	1,8%	-4,8%	-3,4%
3.	Трговински биланс (у млрд. JPY)	ОКТ	-391,9	-461,2	-294,3
4.	Извоз (Г/Г)	ОКТ	1,0%	3,1%	-1,7%
5.	Увоз (Г/Г)	ОКТ	-1,9%	0,4%	2,1%
6.	Поруцбине машинских алата (Г/Г) Ф	ОКТ	-	9,1%	9,3%
7.	Основна инфлација	ОКТ	2,3%	2,3%	2,5%
8.	PMI композитни (П)	НОВ	-	49,8	49,6
9.	PMI прерађивачки (П)	НОВ	-	49,0	49,2
10.	PMI услужни (П)	НОВ	-	50,2	49,7

JPY је током протекле недјеље апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 162,66 на ниво од 161,24. JPY је депрецирао у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио раст са нивоа 154,30 на ниво од 154,78.

НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедељак је износила 67,02 USD (63,59 EUR).

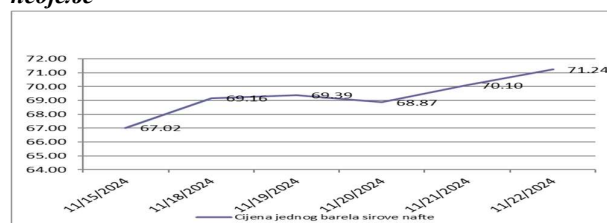
Цијена нафте је током претходне недјеље забиљежила значајан раст услед јачавања тензија између Русије и Украјине. У понедељак је забиљежен раст цијене од преко 3%. Повећање је услиједило након што су САД дозволиле Украјини да користи оружје америчке производње за напад дубоко у Русију, а што је довело до ескалације сукоба и до највећег руског авио-напада на Украјину у скоро три мјесеца. У уторак је цијена нафте стабилизована под утицајем вијести да је норвешко нафтно поље Јохан Свердруп дјелимично наставило производњу, компензујући забринутост инвеститора о ескалацији геополитичких тензија у Украјини, те је средином недјеље цијена наставила да се креће у уском распону.

Америчке рафинерије које се налазе на обали Мексичког зајева раде најинтензивније за ово доба године у више од три деценије због велике потражње за горивом из Мексика и Бразила. Очекује се да ће новембарски извоз бити највећи у последњих седам година, док тржиште нафте у САД сигнализује превелику понуду први пут у последњих девет мјесеци. Управа за енергетске информације је извјестила о порасту америчких залиха сирове нафте за 545.000 барела и залиха бензина за 2,1 милион барела, док су залихе дестилата смањене.

У четвртак је забиљежен раст цијене овог енергента од скоро 2%, досегавши највиши ниво у последње двије недјеље. Цијена европског природног гаса је повећана на највиши ниво у последњих годину дана. Из ЕИА је саопштено да су залихе природног гаса у САД смањене прошле недјеље за 3 милијарде кубних стопа. Kuwait Petroleum планира потрошити око 10 милијарди кувајтских динара (33 милијарде USD) током наредних пет година за повећање капацитета производње нафте. Тржишта очекују резултате дискусија ОПЕКС+, заказаних за 1. децембар.

На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је износила 71,24 USD (68,38 EUR), што представља раст од 6,29% на недјељном нивоу.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле недјеље

Одрцање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

На отварању лондонске берзе метала у понедељак цијена једне fine унце злата је износила 2.563,25 USD (2.431,93 EUR).

Након што је шест дана заредом биљежила смањење, цијена злата се на почетку претходне недјеље почела опорављати под утицајем заустављања даље апрецијације USD. Раст цијене овог племенитог метала је настављен током цијеле недјеље под утицајем ескалације тензија у Украјини, а што је повећало потражњу за сигурном активом, као и под утицајем очекивања потенцијалног смањења каматних стопа Феда у децембру за 25 базних поена. Аналитичари из УБС банке су се придружили Goldman Sachs-у по питању прогноза кретања цијене злата у наредној години, те наводе да очекују да ће до краја 2025. године достићи ниво од 2.900 USD по унци.

Извоз злата из Швајцарске је повећан у октобру за 6,9%, што представља раст на 86,8 тона са претходних 81,1 тону. Испоруке у Кину су смањене за 61%, док су испоруке у Индију, САД и Велику Британију повећане. Увоз злата у Швајцарску је смањен за 6% на 142,4 тоне.

Упркос опоравку долара, који обично чини злато скупљим за инвеститоре из иностранства, геополитичке неизвјесности и шпекулације о потенцијалној паузи процеса даљег смањења референтне каматне стопе Феда задржали су позитивно расположење за злато.

Аналитичари сматрају да је највећи фокус сада на сљедећем потезу Феда.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 2716,19 USD (2.607,21 EUR), што представља раст од 5,96% на недјељном нивоу.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле недјеље

